

DOCUMENTATIE
NEDERLANDSE POLITIE
PARTIJEN

D'66

1981

21

DISCUSSIONOTA "PERS"

Dag- en Nieuwsbladen
Opiniebladen
Tijdschriften

ca. 1980

Werkgroep Kunsten en Media
Rapporteur: Wil Wilbers

CRM 10

STICHTING WETENSCHAPPELIJK BUREAU

d'66

[1981]

BIBLIOTHEEK RU GRONINGEN

2255 3503

DAG- EN NIEUWSBLADEN, OPINIEBLADEN EN TIJDSCHRIFTEN

INLEIDING (Paragraaf 1)

In de nota Landelijke en regionale omroep van D'66 (S.W.B.-nota CRM 9 van maart 1980) zijn de randvoorwaarden voor een mediabeleid geformuleerd en wel als volgt:

Het standpunt van D'66 met betrekking tot het mediabeleid is dat de overheid in de eerste plaats de zorg heeft voor vrijheid van meningsuiting en voor verscheidenheid van informatievoorziening en opinievorming.

De vrijheid van meningsuiting heeft binnen de grenzen van een regeringsbeleid een actief en een passief karakter. Actief omdat de overheid erop dient toe te zien dat deze vrijheid niet alleen gewaarborgd wordt, maar ook zo optimaal mogelijk wordt gerealiseerd. Daartoe treft zij maatregelen en scheidt zij voorwaarden. Passief, omdat de overheid zelf de vrijheid van meningsuiting dient te respecteren en te bevorderen door zich te onthouden van inmenging, beïnvloeding, bemoeienis t.a.v. de uitingen/inhoud van de media.

De vrijheid van meningsuiting heeft ook nog een ander actief en passief karakter en wel in die zin dat een ieder het actieve recht heeft de eigen mening te uiten, maar eveneens het passieve recht van ieders mening kennis te nemen. In dat kader moet ook elke beperking van distributiemogelijkheden of monopolievorming daarin, bestreden worden en dient de overheid, eventueel door financiële steunmaatregelen volgens objectieve, vastgestelde normen, juist de mogelijkheden voor vrije kennisneming van uitingen in grote verscheidenheid te bevorderen.

In dit kader kan men spreken van de noodzaak van een geïntegreerde beleidsvisie op het functioneren van de massamedia. Bovengenoemde uitgangspunten hebben dus ook betrekking op een persbeleid.

STEUNVERLENING (Paragraaf 2)

De redactionele pluriformiteit van de dag-, nieuws- en opiniebladen zal zo nodig door financiële maatregelen bewaakt moeten worden. Financiële steun dient dan vooral het karakter te hebben van kredietmaatregelen, vergezeld van voorwaarden met betrekking tot toekomstige rentabiliteit. Medefinanciering kan onder stringente voorwaarden, die openbaar moeten zijn, verleend worden.

De Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers neemt in eerste instantie de aanvragen tot steunverlening in behandeling. Financiële hulp van de overheid zal gericht moeten zijn op een in financiële nood verkerend of eventueel nieuw op te richten persorgaan, binnen het kader van de pluriformiteitsgedachte. Zij dient niet op het bedrijf als geheel gericht te zijn. De aanwezigheid van een redactiestatuut is een voorwaarde bij steunverlening. Ook andere soorten persorganen dan de vorengenoemde dag-, nieuws- en opiniebladen, met name die een bijdrage leveren tot de verscheidenheid van de informatievoorziening en de opinievorming, moeten in principe voor tijdelijke c.q. incidentele steun in aanmerking kunnen komen, indien daardoor monopolievorming op het gebied van informatie en meningsuiting kan worden voorkomen of bestreden en de redactionele onafhankelijkheid kan worden bevorderd.

TIJDSCHRIFTEN (Paragraaf 3)

Ten aanzien van tijdschriften kan gesteld worden dat de taak van een regering geen andere is dan die met betrekking tot dag-, nieuws- en opiniebladen, voorzover het bepaalde "minderheidstijdschriften" (gespecialiseerde tijdschriften) betreft.

TIJDSCHRIFTEN EN STEUNVERLENING (Paragraaf 4)

Door de grote verscheidenheid naar aard en doel(groep) binnen de tijdschriftensector en de daarmee verband houdende uiteenlopende financieel-economische positie, ligt een

algemene formulering van een gewenst overheidsbeleid inzake steunverlening aan individuele tijdschriften niet voor de hand. Mede daarom zou in principe een steunverlening, eventueel in de vorm van subsidie, beschouwd moeten worden als een zorg mede van de desbetreffende ministeries op wier werkveld het tijdschrift gericht is. De reeds genoemde gevarieerdheid van de talrijke, veelal belangrijke maatschappelijke functies van de sector tijdschriften noopt tot een, ook beleidsmatig gezien, overwegend individuele aanpak. Niet alleen dag-, nieuws- en opiniebladen, maar ook tijdschriften die van algemeen politiek-staatkundig belang zijn in ruime zin en bijdragen tot de verscheidenheid van meningsvorming en informatievoorziening op dit terrein, moeten in het kader van het persbeleid eventueel steun kunnen verkrijgen, d.w.z. na advisering door het Bedrijfsfonds voor de Pers van de Minister van C.R.M. Daarvoor dienen criteria ontwikkeld te worden.

VERSPREIDING (Paragraaf 5)

Kenmerkend voor een persbeleid is de eis dat elke burger recht heeft op vrijheid van informatie en op de mogelijkheid tot meningsvorming en meningsuiting. Ook de optimale verkrijgbaarheid van de persorganen mag niet in het gedrang komen door een monopolisering van de distributie(punten).

De vrije circulatie van dag- en opinieweekbladen in onder meer onderwijsinstellingen, kazernes, gevangenissen en diverse soorten van tehuizen moet gewaarborgd zijn.

FUSIECONTROLE (Paragraaf 6)

De minister belast met de zorg voor het persbeleid heeft een taak met betrekking tot de toetstandkoming van wettelijke controle over eventuele persfusies. Aanmelding van een voorgenomen fusie dient verplicht te zijn en kan eventueel leiden tot een fusieverbod. Een fusieverbod kan op grond van sociaal-culturele overwegingen, in het kader van verscheidenheid van meningsuiting, informatievoorziening en opinievorming, worden opgelegd onder bepaalde voorwaarden en gebaseerd op objectieve, concrete criteria. Er zal altijd een beroepsmogelijkheid moeten zijn bij de administratieve rechter.

De (preventieve) fusiecontrole kan betrekking hebben op alle fasen waarin de grondwettelijke vrijheid van meningsuiting in het geding kan zijn, zoals de voorbereiding, productie, uitgave, verkoop en distributie, en op het begrip "pers" in ruime zin, d.w.z. dag-, nieuws- en opiniebladen en tijdschriften.

Onder fusie kan in dit verband ook verstaan worden een vergaande vorm van redactionele samenwerking die in feite een samensmelting van redacties inhoudt. Het is voorts mogelijk dat de fusie betrekking heeft op twee of meer ondernemingen waarvan er één in het geheel geen uitgever is.

De aanwezigheid van een redactiestatuut, dienende zowel ter bescherming van de redactionele identiteit van een persorgaan als om de verhouding te regelen en vast te leggen tussen directie, uitgever en (hoofd-)redactie, zal ook het medebeslissingsrecht van de redactie t.a.v. een eventuele fusie moeten garanderen.

Enige maatstaven bij de beoordeling van een voorgenomen persfusie:

- a) Welke mogelijkheden voor steunverlening zijn er via het Bedrijfsfonds voor de Pers, opdat een eventuele fusie vermeden kan worden?
- b) Leidt een eventuele fusie tussen uitgeverijen tot een economische versterking en als gevolg daarvan tot versterking en positieve verbetering van de betrokken periodieken of zelfs tot het ontstaan van nieuwe?
- c) Leidt een eventuele fusie tussen twee of meer periodieken tot handhaving van de verscheidenheid van meningsuiting en/of houdt zij de enige mogelijkheid in tot zelfstandig voortbestaan van één of meer van de betrokken persorganen?
- d) In hoeverre is er sprake van zgn. substituëerbaarheid van de betrokken uitgave? Met andere woorden: is er op basis van dezelfde identiteit een gelijksoortige uitgave aanwezig of mogelijk?

In een definitieve wettelijke regeling van een persfusiecontrole, welke spoedig tot stand dient te komen, zal de overheid slechts een terughoudende rol mogen hebben. De aanmelding van een voorgenomen fusie kan dan geschieden bij en de beoordeling ervan door een aparte Commissie voor Fusieaangelegenheden van de Sociaal-Economische Raad. Het advies van de S.E.R. (december 1977) inzake wettelijke regelingen t.a.v. fusiecontrole is van belang voor de invulling van de toekomstige wettelijke regeling. Voorts dienen zowel bij de voorbereiding ervan als t.z.t. bij de toepassing het Bedrijfsfonds voor de Pers en de Persraad betrokken te worden evenals organisaties als de N.V.J., N.D.P., N.O.T.U. en N.N.P. en vakorganisaties.

STER-RECLAME EN PERS (Paragraaf 7)

Bij eventuele invoering van (STER)-reclame via de regionale en/of lokale omroep dient de pers, zeker de regionale, betrokken te worden en zal tijdig de wenselijkheid van een compensatieregeling of van een samenwerkingsregeling met betrekking tot de advertentiewerving bezien moeten worden. Volstreekte redactionele onafhankelijkheid en zelfstandigheid van ieder der betrokkenen moet voorop staan.

B.T.W. EN PERS (Paragraaf 8)

Een B.T.W.-tarief toegepast op persorganen kan in het algemeen beschouwd worden als een drempelverhoging voor een optimale informatievoorziening.

LEZER/INDIVIDU EN PERS (Paragraaf 9)

De vrije meningsuiting van de journalist heeft een tegenhanger in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van het individu. Met betrekking tot de schrijvende pers kan met name bij zgn. "roddeljournalistiek" gedacht worden aan de invoering van een regeling overeenkomstig Art. 38 van de Omroepwet (verplichting tot rectificatie - inschakeling van de Rechtbank etc.). De behandeling van klachten bij de Raad voor de Journalistiek zou aan nadere richtlijnen onderworpen kunnen worden, met name voor wat betreft de publicatie van de uitspraken van de Raad, welke op dit moment al te beperkt is. (slechts in "De Journalist"). De overheid heeft hierin geen directe taak. Voorts zou overwogen kunnen worden de instelling van een ombudsman voor de pers, eventueel in het kader van de wettelijke regeling voor een algemene landelijke ombudsman, overeenkomstig bijvoorbeeld de situatie in Zweden. De ombudsman zou als taak moeten hebben de belangen van het individu/de lezer te beschermen tegen persuitingen, zowel door als intermediair te fungeren tussen een individu met een klacht en het desbetreffende persorgaan en/of de rechtbank, maar ook door zelf alert te zijn en eventueel klachten in te dienen. Uitgangspunt dient te blijven dat elke het persoonlijk leven van een individu betreffende uiting van laster, leugen, belediging of afpersing, een handeling is welke uiteindelijk ter beoordeling/bestrafing is aan de rechtbank. Deze dient dus het recht van vrije meningsuiting en de bescherming van het individu tegen elkaar af te wegen.

ADVISERING MET BETREKKING TOT PERSAANGELEGENHEDEN (Paragraaf 10)

Nog afgezien van de huidige noodzaak te komen tot herziening van de Wet Voorziening Perswezen van 1951, welke onder meer de regeling van de Persraad bevat, verdient het overweging een algemene Mediaraad als Regeringsadviesorgaan tot stand te brengen. Daarin zouden het Bedrijfsfonds voor de Pers, de Omroepraad en de Persraad kunnen worden opgenomen. De structuur van deze eventuele Mediaraad kan zijn overeenkomstig die van andere Raden, b.v. de Raad voor de Kunst, dus ingedeeld in afdelingen. Een samenhang in de advisering, en dus ook in het mediabeleid, mede met het oog op ingrijpende nieuwe technologische vindingen die van invloed zijn op de media als geheel, kan hierdoor bevorderd worden.

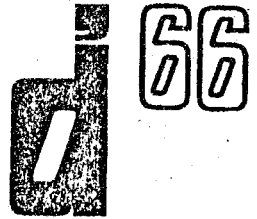
WETGEVING (Paragraaf 11)

Er dient een Wet Persvoorzieningen tot stand te komen. Voorshands kan deze tenminste bevatten de grondslag voor het Bedrijfsfonds voor de Pers en de procedures, voorwaarden en normen bij steunverlening. Overwogen moet worden of ook onderwerpen als de fusiecontrole op persorganen, het redactiestatuut en regelingen in het kader van STER-reclame dienen te worden opgenomen in deze wet.

010 3067 e

STICHTING WETENSCHAPPELIJK BUREAU

Bezuidenhoutseweg 195
2594 AJ Den Haag
tel. 070-858303

LIJST VAN THANS VOORRADIGE PUBLICATIES VAN DE S.W.B. D'66

juni 1981

B 6	Afrika Notities	1980	f 2,50
B 7	Kernwapens, Vrede en Veiligheid	1980	f 5,--
B 8	Heeft de E.G. meer geld nodig?	1981	f 2,50
BB 5	Studiedag Bestuurlijke Reorganisatie 1979	1980	f 3,50
CRM 6	Kunst in de Samenleving	1977	f 5,--
RM 8	Het (bedreigde) boek in de Samenleving	1979	f 4,50
CRM 9	Landelijke en Regionale Omroep	1980	f 3,--
CRM 10	Discussienota "Pers" (overdruk uit Democraat)	1981	f 2,--
CRM 11	Vrijwilligerswerk in Maatschappelijke Dienstverlening en Geestelijke Gezondheidszorg	1981	f 3,50
DV 13	De volgende generatie (Symposium D'66 12½ jaar)	1979	f 4,50
DV 14	Inspraaknota inzake de problematiek van de Molukkers in Nederland	1980	f 5,--
DV 15	Studiedag Innovatie 1979	1980	f 5,--
DV 16	Studiedag Tolerantie	1980	f 3,50
E 5	Besparen is vooruitzien	1979	f 4,50
E 6	Herzieningsontwerp Warenwet en de Levensmiddelenwetgeving in Nederland	1980	f 4,50
E 7	Zelfstandigheid in redelijke vrijheid: de visie van D'66 op het Midden- en Kleinbedrijf	1981	f 5,50
L 2	Van Ruilverkaveling naar Landinrichting	1979	f 3,50
L 3	Agrarische Grondpolitiek: Een Redelijk Alternatief	1980	f 2,50
L 4	Naar meer en beter bos in Nederland	1981	f 5,--
L 5	Naar een nieuw Zuivelbeleid in de Europese Gemeenschap	1981	f 5,--
MV 8	Standpuntbepaling inzake abortus	1979	f 3,50
MV 9	Studiedag Gezondheidszorg	1980	f 4,50
S 11	Voorontwerp van Wet ter beperking van de nadelen van pensioenverlies wegens inflatie	1979	f 2,--
OWT 6	Vingerwijzingen voor een Informatiebeleid	1981	f 8,--
VRO 12	Op weg naar bewonerszelfbestuur I en II	1979	f 4,--
VRO 13	Een pleidooi voor echte verstedelijking	1978	f 3,--
VRO 15	Voorontwerp van wet op de woningsplitsing	1980	f 3,--
VRO 16	100.000 extra woningen; een bouwplan	1981	f 5,--
Als brochure (discussiestuk) is verschenen:			
	Geloof en Politiek Handelen binnen D'66	1981	f 5,50

BETALING:

Bovenstaande prijzen worden verhoogd met administratiekosten:

- bij afhalen geen (mits contant betaald wordt)
- bij verzending, na ontvangst van het totaal verschuldigde bedrag (incl. administratiekosten) op postgiro 33 222 13 t.n.v. Penningmeester S.W.B.D'66 te Den Haag, onder vermelding van het nummer van de publicatie(s), van:
 - 1 exemplaar : f 2,--
 - 2-5 ex. f 3,--
 - 6-10 ex. f 4,--
 - 11-20 ex. f 5,--
 meer dan 20 ex. afhankelijk van porto.
- indien verzonden wordt vóór ontvangst van het verschuldigde bedrag geldt een toeslag van 25% op de administratiekosten.

N.B. Bij de S.W.B. is een lijst van niet meer voorradige publicaties aan te vragen.

